

Raad voor de praktijkopleidingen

Jaarrapportage 2021

EDUCATIE &
PRAKTIJK
OPLEIDINGEN

NBA

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. De Raad voor de praktijkopleidingen	4
1.1 Samenstelling	4
1.2 Vergaderingen	5
1.3 De Examencommissie Geïntegreerd slotexamen	5
1.4 Werkgroepen en subcommissies	5
1.5 Overleg overig	9
2. De uitvoering van de praktijkopleiding	9
2.1 Aanwijzing stagebureaus	9
2.4 Accreditatie onderwijsinstellingen en overige instellingen	10
2.5 Geïntegreerde trajecten	11
2.2 Benoeming examinatoren	13
2.3 Benoeming overige functionarissen	13
2.6 De praktijkopleiding op de Antillen en in Suriname	13
2.7 Maatregelen in verband met Coronapandemie	13
2.8 Beleid in verband met naderende deadline	14
3. Examencommissie geïntegreerd slotexamen	14
3.1 Vergaderingen	14
3.2 Examinatoren: benoeming en monitoring kwaliteit	14
3.3 Toezicht	15
3.4 Het examen in 2021	16
4. Kwaliteitszorg stagebureaus en instellingen	18
4.1 Stagebureaus	18
4.2 Referaten	22
4.3 Trainingsdagen, begeleidingsdagen, intervisiegesprekken en simulatieopdrachten	22
4.4 Verenigbaarheid van functies	22
5. Regelgeving	23
5.1 Overstap- en overgangsregelingen	23
5.2 Klachten en bezwaren	24
5.3 Vrijstellingen	24
6. ICT omgeving	24
6.1 ELO	24
6.2 Managementinformatie	25
7. Communicatie/ Informatie	25
8. Terugblik op Planning & Controlcyclus	26
9. Samenvatting activiteiten 2022	27

Bijlage: cijfers praktijkopleidingen

1. Aantallen trainees per stagebureaucluster
2. Aantallen inschrijvingen
3. Aantallen afgestudeerde, gezakte en gestopte trainees
4. Gemiddelde praktijkopleidingsduur

Inleiding

Deze jaarrapportage is opgesteld om het bestuur van de NBA en de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) te informeren over de activiteiten van de Raad voor de praktijkopleidingen, de Examencommissie Geïntegreerd slotexamen en van de afdeling Lerend Be-roep (subafdeling Praktijkopleidingen) ten behoeve van het verzorgen van de praktijkopleidingen en het afnemen van de examens over het jaar 2021.

De jaarrapportage bevat tevens een voorzet voor de planning van (nieuwe) activiteiten en projecten in 2022. Deze passages zijn in de rapportage grijs gearceerd.

1. De Raad voor de praktijkopleidingen

NBA draagt conform artikel 47 van de Wet op het accountantsberoep zorg voor de praktijkopleiding tot accountant en heeft deze bevoegdheid gemandateerd aan de Raad voor de praktijkopleidingen (hierna: de RPO). Met de introductie van het geïntegreerd slotexamen is de Examencommissie Geïntegreerd slotexamen opgericht die specifiek zorgdraagt voor dit examen en daarover aan de RPO rapporteert. Met de oprichting van deze commissie, waarin zowel de RPO als de onderwijsinstellingen zijn vertegenwoordigd, wordt het geïntegreerde karakter van het examen benadrukt en gewaarborgd. Tevens is daarmee een zekere mate van onafhankelijkheid geborgd.

1.1 Samenstelling

De RPO bestond op 31 december 2021 uit:

prof. dr. L. (Leen) Paape RA RO CIA (voorzitter)
P.A.A.M. (Patrick) van Belkom AA
drs. C.J.H.M. (Chantal) van Bussel RA (vice-voorzitter)
C.M.M. (Connie) van der Heide-Ruigrok RA
W. (Wim) de Leeuw MGA RA
drs. R.M. (Remko) Renes RA
drs. A.M. (Jacques) van Welbergen AA

met als assessoren:

A. (Abel) Apelyan
M.A.G.L. (Marco) Lammers AA

De RPO werd ondersteund door:

S.J. (Sandra) Kroon (secretaris)
drs. J.A. (Jan) Kamphuis (beleidsadviseur)
I. (Ilonka) Tichelaar (beleidsmedewerker)

In de loop van 2021 hebben E.M. (Emmy) van Diepen RA MSc en M.J.A. (Maikel) van Krugten AA hun plaats als assessor in de RPO vanwege hun afstuderen in 2019 afgestaan aan respectievelijk Abel Apelyan en Marco Lammers.

De RPO streeft naar een pluriforme samenstelling. Voorop staat dat er sprake is van een representatieve afspiegeling van de professionele omgevingen waarbinnen trainees hun praktijkopleiding volgen, dat alle leden een gezamenlijke verantwoordelijkheid hebben voor (het doen verzorgen van) de praktijkopleidingen en dat zij over de vereiste kwaliteiten als bestuurder beschikken.

Omdat de RPO van mening is dat met één representant van de grote accountantskantoren, deze niet voldoende zijn vertegenwoordigd, wordt in 2022 gezocht naar een tweede representant.

- De RPO zal in de loop van 2022 op zoek gaan naar een nieuw lid als representant van de vier grote accountantskantoren. (1-a)

1.2 Vergaderingen

In 2021 is de RPO vijf keer in een reguliere vergadering bijeen geweest. Daarnaast heeft veelvuldig overleg plaatsgevonden met anderen, waaronder CEA en stagebureaus.

Gespreksonderwerpen betroffen onder meer de evaluatie van de (vernieuwde) praktijkopleiding, het kwaliteitsbeleid van de RPO, geïntegreerde trajecten theoretische opleiding – praktijkopleiding, de deadline van afstuderen onder de oude eindtermen van 1 september 2021 en de gevolgen van nieuwe duurzaamheidsrichtlijn voor de praktijkopleiding.

1.3 De Examencommissie Geïntegreerd slotexamen

In 2019 is de 'Examencommissie Geïntegreerd slotexamen' (hierna: de Examencommissie) ingesteld. De Examencommissie draagt zorg voor de inhoud en organisatie van het geïntegreerd slotexamen. Zij bestaat uit twee leden van de RPO, waarvan één voorzitter is van de commissie, en vier vertegenwoordigers van de onderwijsinstellingen, die zijn voorgedragen door de Permanente Werkgroep Accountancy (PWA), de VAAC en het AC-Scholenoverleg. De Examencommissie wordt ondersteund door een secretaris, afkomstig van de NBA.

De Examencommissie bestond op 31 december 2021 uit:

drs. R. M. (Remko) Renes RA (namens RPO, voorzitter)
P.A.A.M. (Patrick) van Belkom AA (namens RPO)
Drs. J.J. (Jurroen) Cluitmans (namens VAAC)
Drs. P (Piet) de Keijzer (namens AC-Scholenoverleg)
Prof. dr. R.H.G. (Roger) Meuwissen RA (namens PWA)
Prof. dr. P. (Philip) Wallage RA (namens PWA)

De commissie werd vanuit de NBA ondersteund door Ilonka Tichelaar (secretaris).

Per 1 januari 2022 treedt de heer Wallage af vanwege het aanvaarden van een andere functie. De PWA heeft de heer A.A.R. (Andries) Polman RA voorgedragen om hem met ingang van 1 januari 2022 op te volgen. Het bestuur van de NBA heeft met zijn benoeming ingestemd.

In hoofdstuk 3 wordt afzonderlijk gerapporteerd over de activiteiten van de Examencommissie.

- Met ingang van 1 januari 2022 treedt de heer A.A.R. Polman toe tot de examencommissie. (1-b)

1.4 Werkgroepen en subcommissies

De RPO kan werkgroepen instellen die invulling geven aan specifieke onderdelen van de praktijkopleiding. In 2021 hebben door de RPO ingestelde werkgroepen zich bezig gehouden met de evaluatie van de praktijkopleiding, het kwaliteitsbeleid van de RPO en de verbetering van management-informatie in PowerBI en is een werkgroep opgericht die zich in 2022 zal bezighouden met het thema Duurzaamheid en de vertaling daarvan in eisen te stellen aan de praktijkopleidingen.

Werkgroep Evaluatie praktijkopleiding

In 2020 en 2021 is een kwalitatief evaluatieonderzoek uitgevoerd naar de nieuwe praktijkopleiding die startte in 2017. De werkgroep die het onderzoek heeft uitgevoerd, bestond uit vertegenwoordigers vanuit de RPO, onderwijs, stagebureaus en trainees/young professionals. De werkgroep heeft de mate van effectiviteit en efficiëntie van de nieuwe praktijkopleiding onderzocht. Hiertoe is documentatie-onderzoek verricht en zijn panelinterviews gehouden met onder meer trainees, examinatoren, beoordelaars, praktijkbegeleiders en vertegenwoordigers van stagebureaus en onderwijsinstellingen. Adviezen die eerder zijn uitgebracht door Young Audit Boards en de op initiatief van CEA opgerichte werkgroep Quick Wins, zijn in de evaluatie en het advies betrokken.

De bevindingen van het onderzoek zijn in een verslag beschreven en besproken met de stakeholders en CEA. De RPO heeft op basis van de bevindingen de volgende conclusies getrokken:

	<i>Conclusie m.b.t.</i>	<i>Toelichting</i>
1	Verantwoordelijkheid trainees en stagebureaus	Stagebureaus zijn primair verantwoordelijk voor de ondersteuning en monitoring van de trainees bij het doorlopen van de praktijkopleiding. Vanzelfsprekend zijn trainees zelf primair verantwoordelijk voor de praktijkopleiding die ze volgen.
2	Borging kwaliteit praktijkbegeleider	De kwaliteit van de praktijkbegeleiders over de gehele breedte van alle stagebureaus blijkt wisselend. Stagebureaus zorgen er zelf voor dat de kwaliteit van de praktijkbegeleider geborgd wordt.
3	Rol praktijkbegeleider en beoordelaar	In het gesprek met de Big-4 kantoren kwam het verzoek om in bepaalde situaties de rol van praktijkbegeleider en beoordelaar in één persoon te combineren, om het tekort aan beoordelaars op te lossen. Besloten is dit onder bepaalde voorwaarden te honoreren.
4	Werkervaringsdrempel	Hoewel hier in het veld wisselend over wordt gedacht en de Young Audit Boards anders hebben geadviseerd, vindt de RPO het op dit moment niet wenselijk een algemene werkervaringsdrempel op te leggen bij aanvang van de praktijkopleiding. Redenen hiervoor zijn onder andere de diversiteit aan instroom en het risico dat een dergelijke drempel de integratie van de theoretische en de praktijkopleiding belemmert. Daarbij geeft de Verordening op de praktijkopleidingen geen grondslag voor het stellen van een werkervaringseis bij aanvang van de praktijkopleiding.
5	Doorlooptijd verkorten	De doorlooptijd is gemiddeld 4,5 jaar. Verkorten hiervan is geen doel op zich, maar het streven is wel om deze de nominale duur van de praktijkopleiding van 3 jaar meer te benaderen.
6	Verslaglegging verminderen (papierlast verlagen)	De ervaren papierlast kent verschillende oorzaken. Enerzijds is daar de opzet van de praktijkopleiding, die op verschillende momenten om schriftelijke rapportages vraagt, anderzijds worden door stagebureaus elementen toegevoegd en is beknopt formuleren soms een uitdaging. Door een maximum van het aantal woorden aan rapportages te verbinden, is een eerste voorzet gedaan om dit beter te kunnen monitoren. Daarnaast is uitdrukkelijk aangegeven dat integratie/samenhang met de HR-systematiek van de kantoren ook een mogelijkheid is die trainees kunnen benutten zodat onnodige doublures kunnen worden voorkomen.

7	Intervisie en referaat	De elementen van de praktijkopleiding waarbij trainees mondeling reflecteren op praktijksituaties en hun rol hierin, worden doorgaans goed gewaardeerd.
8	Stimuleren uitwisseling en verbetering	De RPO ondersteunt de uitwisseling van kennis, ervaringen en het delen van best practices, onder meer door twee keer per jaar bijeenkomsten met stagebureaus te organiseren.
9	Stip aan de horizon	Onder meer in relatie tot de theoretische opleiding en L&D systemen op kantoren valt er aan de studeerbaarheid van de praktijkopleiding te winnen. De RPO gaat zich samen met de CEA buigen over een meer studeerbare en toekomstbestendige accountantsopleiding, waarbij drie vraagstukken onder de loep genomen worden betreffende de inhoud en vormgeving van de opleiding, de effectiviteit en de efficiency. Inmiddels is het project 'Stip aan de horizon' gestart en de afronding is beoogd eind 2022.

Naar aanleiding van de conclusies heeft nader overleg plaatsgevonden met alle stagebureaus en in het bijzonder met de OOB-kantoren, die onder meer hadden gewild dat de RPO het advies van de Young Audit Boards van het opleggen van een algemene werkervaringsdrempel had overgenomen. In het project 'Stip aan de horizon' wordt de accountantsopleiding in zijn geheel beschouwd, waarbij het startniveau zeker onderwerp van discussie zal zijn.

- In 2022 wordt het gezamenlijke project van CEA en de RPO 'Stip aan de horizon' verder voorbereid en uitgevoerd met als streven om voor het einde van het jaar een blauwdruk van de accountantsopleiding (Assurance en MKB) die toekomstbestendig, studeerbaar, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig is op te kunnen leveren. (1-c)

Werkgroep Kwaliteitsbeleid

De werkgroep kwaliteitsbeleid heeft als opdracht om nader invulling te geven aan het kwaliteitsbeleid van de nieuwe praktijkopleiding en de praktijkcomponenten van de geïntegreerde opleidingstrajecten en – initiatieven. De RPO wenst hierbij de stagebureaus en onderwijsinstellingen nadrukkelijk in hun kracht te zetten en zicht te kunnen houden op de kwaliteit van de taakuitvoering en verantwoordelijkheid die hieruit voortvloeit.

Het model van toezicht is herzien en beschreven in een toezichtkader en toezichtprotocol, dat eind 2021 in concept klaar was om in het eerste kwartaal van 2022 aan de stakeholders voor te leggen. De stakeholders betreffen in dit geval de stagebureaus, de onderwijsinstellingen en CEA. In april 2022 zal het herziene kwaliteitsbeleid door de RPO worden vastgesteld.

De uitgangspunten van het herziene kwaliteitsbeleid zijn:

- De verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg ligt primair bij de stagebureaus en instellingen.
- Er wordt uitgegaan van gefundeerd vertrouwen en risicogericht toezicht.

Op basis van het nieuwe toezichtkader en -protocol zullen ten minste eens per vier jaar beoordelingsbezoeken aan de stagebureaus worden afgelegd. Tussendoor vinden er evaluatiegesprekken plaats om in contact te blijven over de voortgang en geleverde kwaliteit. Tijdens deze gesprekken is er in het bijzonder ook ruimte om vragen te stellen en knelpunten te bespreken. Ook best practices van andere stagebureaus kunnen besproken worden met als doel ervan te leren. Op basis van de evaluatiegesprekken wordt geen eindoordeel gegeven, zoals dat het geval is bij de beoordelingsgesprekken. De RPO kan op basis van de bevindingen wel besluiten om nader onderzoek te doen, indien de bevindingen daartoe aanleiding geven.

Van de stagebureaus wordt verwacht dat zij een zelfevaluatie uitvoeren naar aanleiding van negen criteria die in het toezichtkader beschreven zijn. De RPO levert een stramien aan voor deze zelfevaluatie.

Er zijn enkele onderwijsinstellingen die inmiddels door de RPO een ondermandaat hebben verkregen om als stagebureau te functioneren. Ook deze onderwijsinstellingen krijgen te maken met dit vernieuwde toezichtmodel van 2022.

Daarnaast zijn er onderwijs- en overige instellingen die onderdelen van de praktijkopleiding aanbieden. In plaats van het toezicht op specifieke onderdelen, zoals in het verleden het toezicht op het referaat en de simulatie-opdrachten, zal het toezicht op instellingsniveau gaan plaatsvinden. Ook bij deze instellingen zal toezicht plaats vinden door beoordelingsbezoeken en evaluatiegesprekken. Het toezicht richt zich dan op de aangeboden onderdelen, zoals beschreven in het toezichtkader en toezichtmodel.

In 2021 is bij de onderwijs- en overige instellingen een uitvraag gedaan als input voor het toezichtkader. De gegevens van de uitvraag worden in de gesprekken met de instellingen meegenomen. In 2022 zullen gesprekken plaatsvinden met een vijftal instellingen. Deze gesprekken hebben de status van 'evaluatiegesprek', omdat er geen eindoordeel afgegeven zal worden.

Van de stagebureaus en de instellingen wordt gevraagd om in 2023 een eerste zelfevaluatie te doen op grond van het door de RPO aangeleverd stramien.

- In 2022 worden het toezichtkader en toezichtprotocol voorgelegd aan de stakeholders, waarna de RPO deze documenten definitief zal vaststellen. (1-d)
- In 2022 vindt er een vijftal gesprekken plaats met onderwijsinstellingen, die onderdelen aanbieden. Deze gesprekken zijn op instellingsniveau. (1-e)
- In 2023 vraagt de RPO aan de stagebureaus en instellingen om een eerste zelfevaluatie te doen op basis van een door de RPO aangeleverd stramien. (1-f)

Werkgroep PowerBI

De werkgroep PowerBI bestaat uit afgevaardigden vanuit de RPO, de Examencommissie en bureaumedewerkers met respectievelijk deskundigheid met betrekking tot de praktijkopleiding en ICT processen. In de loop van het jaar heeft de werkgroep ook met vertegenwoordigers van stagebureaus afgestemd, onder meer over het beschikbaar stellen van managementinformatie in PowerBI aan andere stagebureaus.

De werkgroep blijft in 2022, al dan niet in de bestaande samenstelling, werken aan verbetering van de informatie.

- In 2022 wordt de managementinformatie ook aan de andere stagebureaus aangeboden. (1-g)

Werkgroep Duurzaamheid

Eind 2021 is een werkgroep duurzaamheid geformeerd, die zich vanaf januari 2022 bezig zal houden met de vraag op welke manier in de praktijkopleiding invulling kan worden gegeven aan de eisen die de nieuwe Europese duurzaamheidsrichtlijn (Corporate Sustainability Reporting Directive) daaraan stelt.

- In 2022 gaat de werkgroep Duurzaamheid van start. (1-h)

1.5 Overleg overig

Vanuit de RPO worden regelmatig op ad hoc dan wel op meer reguliere basis overleggen geïnitieerd. Daarnaast participeren leden op uitnodiging van anderen, waaronder bijvoorbeeld stagebureaus, in overlegorganen vanuit het theoretisch onderwijs of young professionals.

In 2021 hebben onder meer twee gespreksrondes van de RPO met de stagebureaus plaatsgevonden. Belangrijkste onderwerpen van gesprek waren in het voorjaar de resultaten van het evaluatieonderzoek en in het najaar het vernieuwde toezichtmodel. Daarnaast zijn andere onderwerpen besproken, zoals de verenigbaarheid van functies. Deze gesprekken en de ruimte om kennis en ervaring te delen, worden gewaardeerd.

In het najaar van 2021 heeft de RPO ook bij de onderwijsinstellingen het vernieuwde toezichtmodel geïntroduceerd.

Vanuit de verantwoordelijkheid van de RPO voor de uitvoering en de kwaliteit van de praktijkopleiding hebben er daarnaast gesprekken plaatsgevonden met de aanbieders van de geïntegreerde trajecten, zijnde de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (hierna: de HAN), Markus Verbeek Praehop (hierna: MVP) en SRA/Full Finance.

De RPO participeert voorts in het door CEA geïnitieerde overleg integratie theorie- en praktijkopleiding, waarin ook de overlegorganen ACS, VAAC en PWA zijn vertegenwoordigd. Met de Young Audit Boards en de NBA Young Profs is in 2021 het evaluatieverslag besproken.

Op 1 september heeft een gezamenlijke werksessie plaatsgevonden van de CEA en de RPO over de toekomst van de accountantsopleiding. Deze werksessie is uitgemond in het hiervoor genoemde gezamenlijke project 'Stip aan de horizon'.

- Het halfjaarlijkse overleg met de stagebureaus wordt in 2022 voortgezet, waarbij in het eerste kwartaal het vernieuwde toezichtkader en toezichtprotocol worden toegelicht. (1-i)

2. De uitvoering van de praktijkopleiding

2.1 Aanwijzing stagebureaus

In 2021 zijn twee nieuwe stagebureaus gestart. Dat zijn de stagebureaus van Nyenrode Business Universiteit en Avans+. Avans+ is voornemens op termijn een geïntegreerde opleiding aan te bieden.

USG Finance heeft eind 2021 te kennen gegeven het stagebureau te willen beëindigen, vanwege de minimale omvang en omdat deze activiteit niet meer past binnen de core business van USG Finance. De RPO heeft daarmee ingestemd, waarbij afspraken zijn gemaakt over de uitfasering van de laatste trainees. Naar verwachting zullen de laatste zes trainees binnen een half jaar de praktijkopleiding afronden. USG Finance zorgt ervoor dat de uitfasering van deze trainees goed verloopt.

Met het stoppen van stagebureau USG Finance zijn er eind 2021 in totaal negentien stagebureaus operationeel. Dit zijn:

Accon avm	Markus Verbeek Praehop
Accountancy Rijksoverheid	KPMG
Avans+	Mazars
BDO	NBA
Bureau Praktijkopleiding Caribbean	Nyenrode Business Universiteit
Baker Tilly	PKF Wallast
Deloitte	PwC
EY	RSM
Flynth	SRA
Grant Thornton	

Accreditaties voor onderdelen van de praktijkopleiding 2021 aangeboden door stagebureaus

	0-meting	Trainingsprogramma	Intervisie	Referaat	Simulatie	Begeleidingsdagen
Aantal stagebureaus	3	10	10	7	1	3

2.2 Accreditatie onderwijsinstellingen en overige instellingen

(Aangewezen) onderwijsinstellingen en overige instellingen (dit zijn: instellingen gericht op ondersteuning van de uitoefening van het accountantsberoep of het accountancyonderwijs, niet uitgevoerd door een onderwijsinstelling) kunnen onderdelen van de praktijkopleiding verzorgen. De onderdelen die (gedeeltelijk) buiten de context van een stagebureau kunnen worden verzorgd zijn referaten, nulmetingen, trainingsdagen, intervisiegesprekken, de ICAIS-opdracht, simulatieopdrachten en begeleidingsdagen. Begeleidingsdagen kunnen conform het rapport 'Eindtermen Accountantsopleidingen' uitsluitend door stagebureaus in samenwerking met aangewezen onderwijsinstellingen worden aangeboden.

Stagebureaus kunnen ervoor kiezen of zij de andere onderdelen intern aanbieden, in samenwerking met andere instellingen of geheel uitbesteden.

De RPO houdt toezicht op onderwijs- en overige instellingen die geaccrediteerd zijn om onderdelen van de praktijkopleiding aan te bieden. Dit toezicht zal vanaf 2022 plaatsvinden op instellingsniveau, conform het vernieuwde toezichtprotocol.

Accreditatie voor onderdelen van de praktijkopleidingen 2021 aangeboden door onderwijsinstellingen

	0-meting	Trainingsprogramma	Intervisiegesprekken	Referaat	ICAIS-opdracht	Simulatieopdracht	Begeleidingsdagen
HBO		2	2	3	1	1	2
Universiteiten	1	1	2	9	3		
Overig	2	3	2	2		1	2
Totaal	3	6	6	14	4	2	4

Simulatieopdrachten

Door de RPO is besloten dat de simulatieopdracht jaarrekeningcontrole vervangen mag worden door een simulatieopdracht 'overige assurance', omdat er geen tot nauwelijks behoefte bleek aan de jaarrekeningcontroleopdracht. In 2021 zijn meerdere simulatieopdrachten uitgevoerd, zoals hieronder in de tabel te zien is.

<i>Simulatieopdracht</i>	<i>Totaal # deelnemers</i>	<i>Aantal groepen</i>	<i>Aanbieder</i>	<i>Geslaagd</i>	<i>Beoordeling loopt (*)</i>	<i>Definitief gezakt</i>
Jaarrekeningcontrole	18	2	Full Finance	18	n.v.t.	0
<i>Overige assurance:</i>						
- Beoordelingsopdracht	17	2	Full Finance	9	8	0
- Prognose /Toekomstgerichte informatie	24	3	Full Finance	15	9	0
	12	3	Avans+	12	n.v.t.	0
- Subsidie	12	2	Avans+	12	n.v.t.	0
Totaal	59	12		42	17	0

() Verbeterde werken door trainees zijn nog niet ingeleverd dan wel definitief beoordeeld.*

In het najaar van 2021 is Full Finance gestart met een gesimuleerde jaarrekeningcontroleopdracht voor het Stagebureau Accountancy Rijksoverheid. Deze simulatie heeft als doel trainees ervaring op te laten doen en kwalificeert niet voor de urennorm van de praktijkopleiding.

Docenten van de simulaties zijn accountants in dienst van Full Finance en in de meeste gevallen doceren zij ook in de theorie-opleiding Accountancy MKB. De beoordelaars zijn accountants aangesteld door het stagebureau SRA.

Bij Avans+ zijn de docenten van de simulaties accountants die hiervoor in het bijzonder zijn aangesteld. De beoordelaars zijn betrokken bij het stagebureau van Avans+.

De aanbieders evalueren steeds de uitgevoerde opdrachten met de docenten en beoordelaars.

2.3 Geïntegreerde trajecten

In 2021 waren er drie aanbieders van trajecten waarbij de theoretische en de praktijkopleiding geïntegreerd zijn aangeboden, namelijk de HAN, Full Finance/SRA en MVP. De RPO heeft in het najaar van 2021 met alle drie de aanbieders een gesprek gehad over de stand van zaken met betrekking tot deze trajecten. Hieronder een kort verslag van de bevindingen.

Pilot geïntegreerde traject HAN

Op de HAN wordt de AA-opleiding met oriëntatie Accountancy MKB, naast de theorieopleiding ook als geïntegreerde opleiding theorie-praktijk aangeboden sinds 2019. Dit traject heeft nog de status van een pilot.

In het najaar van 2021 heeft er een evaluatiegesprek plaatsgevonden en is geconstateerd dat de theoretische en praktijkopleiding weliswaar parallel aan elkaar lopen, maar dat er geen sprake is van een geïntegreerd traject. In dit geval kan beter gesproken worden over een gecombineerd traject. Nadat dit duidelijk geworden is, is besloten de pilot van het geïntegreerde traject te stoppen. Het gecombineerde traject kan aangeboden blijven worden, mits de eind-

termen zijn geborgd. Hierbij blijft de verantwoordelijkheid met betrekking tot de praktijkopleiding bij de betrokken stagebureaus (NBA, SRA en Flynth). De HAN heeft alle betrokkenen (trainees, praktijkbegeleiders, beoordelaars en stagebureaus) hierover geïnformeerd en de informatie op de website dienovereenkomstig aangepast, zodat de scheiding van deze verantwoordelijkheden ook voor toekomstige deelnemers helder is.

De RPO stimuleert de HAN tot verdere pogingen om te komen tot een geïntegreerd traject, waarin producten uit de praktijk in de theoretische opleiding goedgekeurd kunnen worden en waarbij de praktijkopleiding leidend zal zijn.

Geïntegreerd traject Full Finance en SRA

Full Finance en SRA zijn in oktober 2021 begonnen met het aanbieden van een geïntegreerd traject. In december 2021 heeft een gesprek plaatsgevonden om de opzet te bespreken en na te gaan of deze voldoet aan de voorwaarden van een geïntegreerd traject. Onder andere zijn de intake, de beoordelingssystematiek en de afstemming tussen Full Finance en SRA besproken.

Eén van de uitgangspunten is dat de trainee voor de geïntegreerde onderdelen één beoordeling ontvangt.

Het doel van samenwerking tussen SRA en Full Finance is om te komen tot een oplossing voor het feit dat de gemiddelde duur voor afronding van de praktijkopleiding over het algemeen langer is dan de tijd die daar nominaal voor staat. Full Finance biedt de theoretische opleiding aan en SRA de praktijkopleiding.

Het streven is om overlappende onderdelen beter op elkaar af te stemmen en zo mogelijk in elkaar te vlechten. Vanuit een gezamenlijke ambitie en verantwoordelijkheidsgevoel worden zaken op elkaar afgestemd. Daarnaast zijn checks and balances ingebouwd ten behoeve van het ambitieniveau en om de vereiste kwaliteit te kunnen behalen. De praktijkopleiding is en blijft hierbij leidend.

Geïntegreerd traject MVP

Vanaf 1 september 2020 biedt MVP een opleidingstraject aan waarbij de post-hbo opleiding en de praktijkopleiding op modulaire wijze naast elkaar gevolgd kunnen worden. Omdat MVP ook een stagebureau faciliteert en met uitzondering van de nulmeting geaccrediteerd is voor alle elementen van de praktijkopleiding, kan door studenten nagenoeg de volledige opleiding onder auspiciën van MVP worden gevolgd. Het eerste jaar volgen de studenten die hieraan deelnemen het reguliere traject. Pas vanaf september 2021 volgt het cohort een ander traject dan het reguliere.

MVP heeft in drie stappen vorm en inhoud aan het integratieproces gegeven:

1. De planning van de post-hbo opleiding en de praktijkopleiding is geharmoniseerd in een driejarig opleidingstraject (parallele positionering van beide opleidingstrajecten);
2. De inhoudelijke integratie is gerealiseerd door middel van moduleopdrachten. Met deze moduleopdrachten wordt aan de theoretische eindtermen en de eindtermen voor de praktijkopleiding voldaan. De moduleopdracht heeft altijd betrekking op alle fases van een werkdomein van de praktijkopleiding (dus van opdracht aanvaarding tot en met de verklaring/ het advies richting de klant en de eindbespreking);
3. Integratie van de theoretische module Gedrag, Ethiek en Besluitvorming met het referaat uit de praktijkopleiding. De ontwikkeling hiervan loopt nog en zal in 2022 met een pilot-groep gestart worden.

Het stagebestuur van MVP maakt gebruik van een interne Kwaliteitscommissie om te toetsen of de moduleopdrachten voldoen aan de eisen voor de praktijkopleiding. De bevindingen van de Kwaliteitscommissie worden ook gebruikt in de kalibreersessies met de beoordelaars. Het stagebestuur kan op basis van de bevindingen van de Kwaliteitscommissie (aanvullende) maatregelen treffen.

De praktijkbegeleider is het eerste filter in het beoordelingsproces en wordt nadrukkelijk bij het opleidingsproces betrokken.

- In 2022 gaat de RPO verder in gesprek met de aanbieders van de geïntegreerde trajecten. (2-a)

2.4 Benoeming examinatoren

Op 31 december 2021 waren er nog 30 AA examinatoren actief om het 'oude' examen af te nemen. De benoeming van examinatoren die het geïntegreerd slotexamen afnemen komt in hoofdstuk 3, Examencommissie geïntegreerd slotexamen, aan de orde.

2.5 Benoeming overige functionarissen

Stagebureaus benoemen beoordelaars en praktijkbegeleiders en kunnen referaatbegeleiders benoemen. Onderwijsinstellingen kunnen eveneens referaatbegeleiders aanstellen. Op 31 december 2021 waren er 319 beoordelaars, 1.817 praktijkbegeleiders en 185 referaatbegeleiders actief.

2.6 De praktijkopleiding op de Antillen en in Suriname

In 2021 volgden 32 RA en 24 AA trainees hun praktijkopleiding op de Antillen of in Suriname bij de stagebureaus BPC, Accountancy Rijksoverheid, Deloitte, EY, NBA en SRA. Hiervan zijn er 15 afgestudeerd en 8 gestopt.

Als gevolg van de online-gang van activiteiten vanwege de pandemie is het makkelijker geworden trainees en functionarissen bij activiteiten in het kader van de praktijkopleiding te betrekken, bijvoorbeeld bij intakegesprekken met examinatoren, bij kalibreersessies, examen-trainingen en examens zelf.

2.7 Maatregelen in verband met Coronapandemie

De RPO heeft een aantal versoepelende maatregelen getroffen om vertragingen, die als gevolg van de coronapandemie in de individuele praktijkopleidingen zouden kunnen ontstaan, zoveel mogelijk te beperken. Zo is het toegestaan om alle onderdelen die normaalgesproken mondeling worden afgenomen of gevolgd, mits deze zich daarvoor lenen en de technische mogelijkheden aanwezig zijn, online te organiseren. Het gaat hierbij dan onder meer om referaatbijeenkomsten, intervisiegesprekken en begeleidingsdagen. Examens zijn in 2021 uitsluitend online afgenomen.

In het voorjaar van 2021 heeft de RPO een hardheidsclausule toegepast voor trainees die als gevolg van de coronapandemie de deadline voor afstuderen onder de oude eindtermen van 1 september 2021 niet konden halen.

2.8 Beleid in verband met naderende deadline

De deadline van afstuderen voor de praktijkopleiding onder de oude eindtermen van 1 september 2021 heeft, zoals verwacht, gezorgd voor een toename van het aantal examens. Om dit te kunnen opvangen is vanaf 1 januari het aantal examendagen in 2021 verhoogd, zijn er extra examenmogelijkheden in de zomerperiode gecreëerd en hadden trainees de mogelijkheid om een examendatum te reserveren in afwachting van afronding van hun portfolio.

Van de hardheidsclausule die is vastgesteld voor trainees die als gevolg van de coronasituatie de deadline niet konden halen hebben vijf trainees gebruik gemaakt. De deadline voor afstuderen is voor hen tot en met 31 december 2021 verlengd. Twee hiervan zijn afgestudeerd, drie hebben ook de nieuwe deadline niet gehaald, waarvan er twee hebben besloten definitief met de praktijkopleiding te stoppen. Er was bij deze trainees ook sprake van niet coronagerelateerde omstandigheden die aan vertraging van de praktijkopleiding hebben bijgedragen.

Van de 582 trainees die op 31 december 2020 nog voor de praktijkopleiding onder de 'oude' eindtermen in stonden geschreven, zijn er 427 in 2021 afgestudeerd en 131 gestopt. De overige trainees zijn overgestapt of moeten nog overstappen.

3. Examencommissie geïntegreerd slotexamen

In de opzet van het geïntegreerd slotexamen wordt gestreefd naar verdergaande integratie van de theorie en praktijk. De inhoudelijke basis wordt gevormd door de CEA eindtermen, die betrekking hebben op zowel de theoretische als de praktijkopleiding. Examens worden afgenomen door een examiner, die door een onderwijsinstelling is voorgedragen, en een door een stagebureau voorgedragen examiner, die werkzaam is in de werkdomeinen behorende bij de oriëntatie van de afstudeerkandidaat.

3.1 Vergaderingen

In 2021 is de Examencommissie acht keer in een reguliere vergadering bijeen geweest.

Tijdens deze vergaderingen vond in het bijzonder overleg plaats over:

- Het benoemen van examinatoren en het competentieprofiel van de examiner;
- Waarnemingen bij de examens en aandachtspunten voor kwaliteitsverbetering;
- De gevolgen van de coronapandemie, waaronder voor de 'online-gang' van de examens;
- De presentatie als onderdeel van het examen;
- De deadline van afstuderen onder de oude eindtermen van 1 september 2021.

3.2 Examinatoren: benoeming en monitoring kwaliteit

Stagebureaus en onderwijsinstellingen kunnen examinatoren voordragen die respectievelijk tijdens het examen de praktijkcomponent en de theoriecomponent voor hun rekening nemen. Voorgedragen kandidaten worden door de Examencommissie op hun geschiktheid beoordeeld aan de hand van hun CV en een intakegesprek. Benoeming kan pas daadwerkelijk plaatsvinden als zij ook een training voor examinatoren hebben gevolgd.

In 2021 zijn 30 nieuwe examinatoren benoemd. De intakes en trainingen hebben online plaatsgevonden. Op 31 december 2021 waren in totaal 110 examinatoren benoemd. De verdeling is als volgt:

	Assurance	MKB
Theorie	49	12
Praktijk	34	15

In maart en april zijn online kalibreersessies met de examinatoren georganiseerd. De belangrijkste onderwerpen waarover is gekalibreerd waren:

- De rol en de behandeling van het dilemma in de presentatie bij het examen;
- Een evenwichtige examinering (in het bijzonder van kandidaten die niet in de openbare praktijk werkzaam zijn);
- De grens slagen/zakken;
- Het creëren van een goede sfeer bij het examen.

Hierbij zijn interviews getoond met examinatoren en een afgestudeerde, die in het bijzonder ingingen op respectievelijk het evenwichtig examineren van kandidaten uit de niet-openbare praktijk en het creëren van een goede sfeer (wat draagt hier vanuit het perspectief van een kandidaat wel en niet aan bij).

In het voorjaar is ook een uitvraag onder de stagebureaus en onderwijsinstellingen gedaan naar de door hen voorgedragen examinatoren. Hierop is afscheid genomen van twee examinatoren die niet meer aan de benoemingsvoorwaarden voldeden als gevolg van hun vertrek bij een werkgever en een onderwijsinstelling.

Voor praktijkexaminatoren geldt dat zij nog verbonden moeten zijn aan het stagebureau dat hen heeft voorgedragen en nog werkzaam moeten zijn in de relevante werkdomeinen. Voor theorie-examinatoren geldt dat zij nog verbonden moeten zijn aan de onderwijsinstelling die ze heeft voorgedragen en actief moeten doceren in één van de kernvakken van de accountantsopleiding.

- In het eerste kwartaal van 2022 worden weer online kalibreersessies met examinatoren gepland. (3-a)
- Begin 2022 wordt nagegaan of de examinatoren nog voldoen aan het profiel. Hiertoe wordt jaarlijks een uitvraag gedaan onder de onderwijsinstellingen en stagebureaus die de examinatoren hebben voorgedragen. (3-b)
- Thema's Geïntegreerd slotexamen 2022:
 - Evenwichtige beoordeling
 - Nieuwe start examen
 - Rol van het portfolio (3-c)

3.3 Toezicht

Begin 2021 zijn de toezichtactiviteiten door de Examencommissie 'overgedragen' aan door de RPO aangewezen toezichthouders. Tijdens een online bijeenkomst zijn zij voorgelicht over het geïntegreerd slotexamen. Daarbij is het nieuwe feedbackformulier toegelicht en zijn aan de hand daarvan de aandachtspunten bij de examens besproken.

De examinatoren worden op een aantal samenhangende aspecten beoordeeld, waarvan de scores leiden tot een eindoordeel over het optreden van de individuele examinatoren. De aspecten zijn onderverdeeld in de categorieën 'voorbereiding van het examen', 'formele uitvoeringsafspraken', 'kwaliteit van het gesprek' en 'beoordeling en terugkoppeling'.

In 2021 is ongeveer 8% van de examens bijgewoond door toezichthouders. De benadering is risicogericht. Het toezicht richt zich (mede) op indicaties vanuit eerdere waarnemingen en bijzondere omstandigheden bij het examen (bijvoorbeeld een kandidaat die eerder zakte of die mogelijk een verlengd examen zou moeten afleggen).

De toezichthouders zijn over het algemeen positief over de kwaliteit van de examinering. De scores van de examinatoren variëren van voldoende, via ruim voldoende en goed, tot excellent.

Met de introductie van het nieuwe toezichtprotocol is vastgelegd dat de Examencommissie verantwoordelijk zal zijn voor de uitvoering van het toezicht op het functioneren van examinatoren. Dat wil zeggen dat de Examencommissie in afstemming met de RPO en met in acht-neming van het toezichtprotocol het toezichtkader vaststelt. Taken die hiermee samenhangen zijn:

- Het inzetten van toezichthouders bij examens.
- Relevante communicatie met examinatoren, zoals met betrekking tot verwachtingen en afspraken.
- Het verwerken en analyseren van toezichtresultaten.
- Het doen van (beleids)voorstellen ten aanzien van het geïntegreerd slotexamen en de praktijkopleiding aan de RPO.

Het selecteren en benoemen van gekwalificeerde toezichthouders blijft de primaire taak van de RPO.

In de loop van 2022 zal de Examencommissie het toezichtkader met betrekking tot het Geïntegreerd slotexamen vormgeven. Overwogen wordt om daarbij een peerreview-model te introduceren, zodat examinatoren van elkaar en van elkaars feedback kunnen leren teneinde de kwaliteit van de examens hoog te houden.

• In 2022 wordt invulling gegeven aan het toezichtkader 'Geïntegreerd slotexamen'. (3-d)

3.4 Het examen in 2021

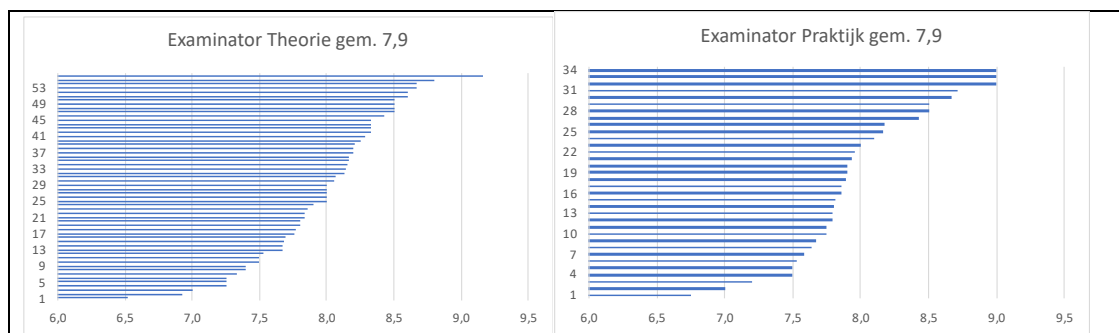
Alle examens zijn in 2021 online afgenomen.

Er zijn in totaal 1.272 (2020: 961) examens afgenomen, waarvan 982 (2020: 740) met een voldoende resultaat. Het slagingspercentage van de RA praktijkopleiding laat met 78% een lichte daling zien ten opzichte van de hieraan voorafgaande jaren (2019: 81%, 2020: 79%). Het slagingspercentage van de AA praktijkopleiding is met 74% ten opzichte van 2020 (71%) iets gestegen. Het slagingspercentage van kandidaten die het 'oude' AA examen hebben afgelegd, ligt met 82% aanzienlijk hoger dan dat van de AA kandidaten die het Geïntegreerde slotexamen hebben afgelegd (70%).

Aandachtspunten naar aanleiding van waarnemingen en evaluaties onder kandidaten en examinatoren worden onder meer in de kalibreersessies met examinatoren, de examinatoren-trainingen en examentrainingen voor kandidaten besproken, met als doelen het borgen c.q. verbeteren van de kwaliteit en het verhogen van de slagingspercentages.

526 examenkandidaten hebben na afloop van hun examen de enquête ingevuld met vragen over het verloop van het examen. In de enquête worden vragen gesteld over de inhoud en de opbouw van het examen en het gedrag en de houding van de examinatoren. Er wordt onder meer gevraagd naar de onderwerpen die aan bod zijn geweest, of er sprake was van een evenwichtig examen en of de examinatoren zorgden voor een open sfeer.

Vanaf 1 januari 2021 is de enquête meer toegespitst op het geïntegreerde slotexamen en worden er ook vragen gesteld over de ervaringen met het online afleggen van het examen. Het gemiddelde cijfer dat in 2021 door de kandidaten aan het optreden van zowel de examinatoren theorie als de examinatoren praktijk op een schaal van 1 tot 10 werd toegekend, is een 7,9 (in 2020: 7,8). De scores lopen uiteen van een ruime 6 tot een 9,2 (zie figuur).

Op de volgende aspecten scoorden de examinatoren, alhoewel gemiddeld niet onvoldoende, iets minder dan op andere:

- Effectieve en efficiënte examinering: De examinatoren bleven niet doorvragen op één of meerdere onderwerpen die je niet beheerste.
- Gedrag en houding van de examinatoren: De examinatoren remden jou af als je antwoorden gaf die onvoldoende aansloten bij de gestelde vragen.

Tijdens de kalibreersessies in 2022 zal dit aan de orde worden gesteld.

Een nieuwe start van het examen

In 2021 is gekeken naar een nieuwe invulling van de presentatie die kandidaten bij aanvang van het examen geven. De Examencommissie ondervond eerder bij haar waarnemingen dat één van de belangrijkste functies van de presentatie van een eigen onderwerp (dilemma) is om de kandidaten zelf de regie te geven in het begin van het examen. Gekozen dilemma's bleken daarbij vaak niet even sterk en op zichzelf geen beoordelingscriterium. Uit de enquête onder examinatoren in september 2020 bleek de constatering met betrekking tot de kwaliteit van dilemma's breed te worden gedeeld. Daarbij hebben kandidaten doorgaans relatief kort voor hun examen in het referaat al diepgaand een dilemma moeten uitwerken en bediscussieren. De Examencommissie vindt het vooral belangrijk dat kandidaten hun examen starten met een zelf gekozen casus uit hun portfolio, waar ze goed over kunnen praten, bijvoorbeeld omdat ze er trots op zijn of er veel van hebben geleerd.

In oktober 2021 hebben 10 examinatoren en 11 afstudeerkandidaten deelgenomen aan een proef met een andere invulling, waarbij de kandidaten een reflectie gaven op casuïstiek uit hun portfolio. Deze proef bestond uit voorbereidende afzonderlijke bijeenkomsten met de

examinatoren en de kandidaten, het daadwerkelijk afleggen c.q. afnemen van deze examens en een gezamenlijke evaluatie. De deelnemers waren kritisch, maar unaniem positief. Er is hierom besloten de nieuwe presentatie per 1 april 2022 met wat aanscherpingen naar aanleiding van de evaluatie, en nadat de kalibreersessies met de examinatoren hebben plaatsgevonden, in te voeren. Voor wie dit wil blijft het evenwel mogelijk een casus met een dilemma te presenteren.

Examentraining

Begin 2021 is de examentraining met de docenten geëvalueerd. Omdat is gebleken dat vooral het interactieve aspect wordt gewaardeerd, ligt daar de nadruk op bij de trainingen en minder bij het informerende.

In de aanloop naar de deadline van afstuderen onder de oude eindtermen van 1 september 2021, bleek er behoefte aan aparte trainingen voor kandidaten die meermaals waren gezakt. Hiervan zijn er in 2021 zes gegeven. De groepen bij deze trainingen zijn kleiner, er is meer individuele aandacht en er wordt in het bijzonder de tijd genomen om te oefenen met examensituaties.

In totaal hebben 756 trainees een examentraining ter voorbereiding op het examen in 2021 gevolgd, waarvan 695 de nieuwe training voor het geïntegreerd slotexamen. De nieuwe training sluit volledig aan op de training die aan examinatoren wordt gegeven.

Begin 2022 wordt de training aangepast op de nieuwe start van het examen. Al naar gelang daar behoefte aan is, zullen aparte trainingen worden georganiseerd voor kandidaten die ten minste tweemaal zijn gezakt. Voorwaarde voor deelname is wel dat al eerder een reguliere examentraining (al dan niet bij de NBA) werd gevolgd.

• Met ingang van 1 april 2022 geven examenkandidaten bij aanvang van het examen een reflectie op hun portfolio. (3-e)• Begin 2022 wordt de examentraining aangepast op de nieuwe start van het examen en worden alle betrokkenen voorbereid. (3-f)

4. Kwaliteitszorg stagebureaus en instellingen

4.1 Stagebureaus

Beoordelingsbezoeken stagebureaus

In 2021 hebben tien beoordelingsbezoeken plaatsgevonden. De bezochte stagebureaus zijn:

- USG
- RSM
- MVP
- Mazars
- Flynth
- Accountancy Rijksoverheid
- GT
- BDO
- Deloitte
- BPC

Het functioneren van zeven van de 10 stagebureaus is in het geheel met een voldoende beoordeeld. Drie stagebureaus hebben naast voldoende ook enkele onvoldoendes gescoord en hebben de opdracht gekregen een verbeterplan te schrijven.

Bij twee stagebureaus betreffen het de omvang en de borging van kwaliteit voor de toekomst. Deze stagebureaus hebben een verbeterplan ingediend. USG Finance heeft nadien besloten te stoppen met het stagebureau, vanwege het niet kunnen voldoen aan de minimale omvang en omdat de activiteiten in het kader van de praktijkopleiding niet meer passend zijn bij hun core business. Er zijn afspraken gemaakt over de uitfasering van enkele trainees die naar verwachting binnen een half jaar de praktijkopleiding zullen gaan afronden.

Bij één stagebureau waren de dossiers op orde, maar was de te krappe bemensing van het stagebureau een punt van aandacht. Het stagebureau is gevraagd hier actie op te nemen. Uitbreiding van de bemensing is voor dit stagebureau van belang om voldoende aandacht te besteden aan kwaliteitsborging en -verbetering en van reactief naar proactief de zaken op orde te hebben.

Bij één stagebureau moeten nadere afspraken gemaakt worden om de continuïteit van het stagebureau voor de toekomst te waarborgen. Vervolggesprekken hierover vinden in 2022 plaats.

In 2021 was in het bijzonder aandacht voor de volgende thema's:

- a. Integratie HR beleid en praktijkopleiding;
- b. ICT in de praktijkopleidingen;
- c. Lesson's learned by Corona;
- d. Fraude.

Ad a. Integratie HR beleid en praktijkopleiding

Dit thema uit 2020 is blijven staan. De RPO heeft de indruk dat een betere inbedding van de praktijkopleiding in de HR systematiek van kantoren en diensten bijdraagt aan verbetering van de kwaliteit van begeleiding en coaching van trainees. Daarbij zouden voortgang en inhoud van de praktijkopleidingen van individuele trainees wat de RPO betreft een vast onderdeel van de interne beoordelingssystematiek moeten zijn. De RPO pleit dan ook voor vertegenwoordiging van HR in de stagebesturen. Bij de meeste stagebureaus heeft HR een vaste positie gekregen, wat helpt om de integratie van HR in de praktijkopleiding verder te verbeteren. Uit de beoordelingsbezoeken blijkt dat dit het geval is. Dit belangrijke thema is een blijvend punt van aandacht.

Ad b. ICT in de praktijkopleidingen

De RPO besloot dit thema in 2021 te laten staan, omdat ICT-toepassingen steeds meer aan importantie winnen in het accountantsberoep en daarom ook in de praktijkopleiding een prominente plaats moeten hebben.

In de nieuwe eindtermen is ICT één van de (drie) zogenoemde 'streams' in de opleiding. Het vergt gedurende de hele opleiding aandacht. Trainees moeten aantonen te beschikken over voldoende kennis om bijvoorbeeld de juiste ICT deskundige bij opdrachten in te kunnen schakelen en zelf de regie te kunnen voeren over de werkzaamheden die worden uitgevoerd. Aangevoeld moet worden dat trainees in staat zijn zelf de scope van opdrachten te bepalen en te bepalen wat dit betekent voor hun eigen werkzaamheden. De importantie van dit thema is bekend bij stagebureaus. In een enkel geval blijkt naar aanleiding van constatering door dossierreviews, dat dit onderwerp nog afzonderlijke aandacht verdient.

Ad c. Lessons learned by Corona

Corona is voor iedereen van invloed geweest voor de organisatie en communicatie rondom de praktijkopleiding en met betrekking tot de begeleiding en beoordeling van trainees. Alle stagebureaus hebben dit voortvarend opgepakt. De voortgang van trainees is hierdoor niet tot nauwelijks vertraagd. Online begeleiding blijkt goed te regelen en de beoordeling van de dossiers gebeurt sowieso digitaal. Wel is tijdens de beoordelingsbezoeken bij twee stagebureaus opgemerkt, dat projecten met betrekking tot kwaliteitsverbetering uitgesteld zijn. Deze projecten hebben daardoor vertraging opgelopen, maar zijn later in het jaar opgepakt.

Ad d. Fraude

Dit nieuwe thema is toegevoegd mede in navolging van het onderzoek dat CEA heeft uitgevoerd naar de aandacht die in de theoretische en praktijkopleiding wordt gegeven aan het onderwerp 'fraude'.

De eerste resultaten van het onderzoek wijzen uit dat de meeste trainees vinden dat er in de basis tijdens de theoretische opleiding met betrekking tot de onderwerpen: ontwikkelen professioneel kritische houding, onderkennen van verslaggevingsfraude, identificeren van fraude-signalen en toepassen van regelgeving, voldoende aandacht is. Zij missen echter diepgaande casuïstiek. Een specifiek aandachtspunt is de beoordeling van soft controls. Daarbij komt uit het onderzoek naar voren dat trainees het moeilijk vinden om met tegendruk van de klant en het team om te gaan.

Hoewel niet kan worden afgedwongen dat trainees tijdens de praktijkopleiding te maken krijgen met fraude, is het wel van belang dat zij signalen moeten kunnen herkennen, risico's moeten kunnen inschatten en zich vrij moeten voelen om hier op te acteren. Tijdens de praktijkopleiding mag worden verwacht dat het onderwerp wordt uitgediept in de rapportages indien sprake was van (signalen van mogelijke) fraude(-risico's) en tijdens bijvoorbeeld interviewsprekken. Over dit thema kan in 2022 uitgebreider gerapporteerd worden, nadat de jaar-evaluaties over 2021 van de stagebureaus zijn ontvangen.

Heroverweging omvangscriterium

In de RPO is besloten dat het omvangscriterium over drie jaar ten minste 10 trainees per oriëntatie moet zijn. Het aantal trainees was voorheen niet nader gespecificeerd naar oriëntatie.

Herziening toezicht

Zoals beschreven bij de werkgroep Kwaliteitsbeleid is door deze werkgroep in 2021 het toezichtkader en toezichtprotocol herzien. In 2022 zullen deze documenten definitief gemaakt worden. Belangrijk punt van aandacht is dat zowel stagebureaus als onderwijs en overige instellingen zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteitsborging en -verbetering, door middel van een werkende PDCA-cyclus. Stagebureaus en instellingen moeten dit gaan beschrijven in hun kwaliteitsbeleid.

Om goed invulling te geven aan het toezicht dat namens de RPO wordt uitgevoerd, zullen in 2022 extra toezichthouders worden geworden.

- De RPO heeft in het kader van het kwaliteitsbeleid in 2022 de volgende thema's vastgesteld:
 - a. Verenigbaarheid van functies;
 - b. Duurzaamheid.

Ad a. Verenigbaarheid functies

In 2021 heeft de RPO de verenigbaarheid van functies aan de orde gesteld en besloten hier nog eens aandacht voor te vragen en binnen de bestaande kaders richting aan te geven. Doel hiervan is om (ongewenste) stapeling van functies te voorkomen.

De stagebureaus zijn verzocht om dit onderwerp binnen de eigen gelederen aan de orde te stellen en bij de aanstelling van functionarissen binnen de organisatie nadrukkelijk aan dit criterium te toetsen.

Ad b. Duurzaamheid

De richtlijn duurzaamheid zal een rol gaan spelen in de accountantsopleiding, ook in de praktijkopleiding. De stagebureaus is gevraagd om na te gaan wat de betekenis hiervan voor hun organisatie zou kunnen zijn, wanneer dit leidt tot nieuwe eisen aan de inhoud van de praktijkopleiding.

(4-a)

- Aan de volgende stagebureaus wordt in 2022 een beoordelingsbezoek afgelegd (4-b):
 - Avans+
 - KPMG
 - NBA
 - Nyenrode
- Bij de volgende stagebureaus wordt in 2022 een evaluatiegesprek ingepland (4-c):
 - Accon avm
 - Baker Tilly
 - EY
 - PKF Wallast
 - Mazars
- Met de Tilburg University / BPC gaat de RPO in gesprek i.v.m. de continuïteit van dit stagebureau (4-d).
- Met de volgende onderwijsinstellingen wordt in 2022 een evaluatiegesprek gevoerd (4-e):
 - Full Finance
 - HBO A&A
 - Kriton
 - NBA Opleidingen
 - Tilburg University
 - VU
- Aan de volgende geïntegreerde trajecten wordt in 2022 een beoordelingsbezoek afgelegd (4-f):
 - Full Finance/SRA
 - MVP

- Werving nieuwe toezichthouders. (4-g)

4.2 Referaten

In 2021 legden 633 trainees het referaat af, hiervan 566 RA en 67 AA trainees. 11 referaatbijeenkomsten, waarin de casusbeschrijvingen door deelnemers werden gepresenteerd en besproken, zijn bijgewoond door toezichthouders. Dit beslaat ongeveer 5,8% van alle deelnemers.

De toezichthouders zijn overwegend positief over het referaat, zowel over het referaat als toetsmiddel als over de manier waarop de referaten worden begeleid. Bij een koppel referaatbegeleiders wenst de toezichthouder in de toekomst extra toezicht, desondanks kregen deze referaatbegeleiders een voldoende beoordeling bij het toezicht.

Meerdere keren merkten toezichthouders op dat de referaatbegeleiders een veilige omgeving creëerden, waarin open discussies konden plaatsvinden.

In 2021 zijn de referaatbijeenkomsten zowel waar mogelijk fysiek op locatie gehouden maar ook online gehouden.

De bevindingen zijn met de referaataanbieders gedeeld.

Er wordt naar gestreefd het huidige toezicht op de referaten, waarbij steeds deelwaarnemingen worden gedaan, in de loop van 2022 op te nemen in het integrale toezichtbeleid, waarbij gesteund wordt op de kwaliteitsborgingssystemen van de aanbieders.

4.3 Trainingsdagen, begeleidingsdagen, intervisiegesprekken en simulatieopdrachten

Vanaf 2022 houdt RPO op instellingsniveau toezicht op de onderdelen die door instellingen anders dan stagebureaus kunnen worden aangeboden. De wijze van uitoefening van dit toezicht is beschreven in het toezichtkader en -protocol dat in 2022 definitief wordt gemaakt. De werkgroep Kwaliteitsbeleid heeft in 2021 een uitvraag gedaan naar de stand van zaken en uitvoering met betrekking tot de aangeboden onderdelen door onderwijs- en overige instellingen. De resultaten van deze uitvraag zijn input geweest voor het vernieuwde toezichtkader en toezichtprotocol.

In 2022 worden onderwijs- en overige instellingen van dit toezichtkader en toezichtprotocol op de hoogte gesteld en zullen met een deel van deze instellingen gesprekken worden gevoerd op instellingsniveau. De dankzij de uitvraag verkregen gegevens van deze instellingen zullen in deze gesprekken mee genomen worden.

Dat betekent dus dat de RPO niet meer specifiek toezicht houdt op de aangeboden onderdelen van de praktijkopleiding, zoals de trainingsdagen, begeleidingsdagen, intervisiegesprekken en simulatieopdrachten, maar dat het toezicht op instellingsniveau zal worden uitgevoerd.

Belangrijk daarbij is dat stagebureaus eindverantwoordelijk blijven voor de kwaliteit van de uitvoering van de praktijkopleiding en dat daarom de communicatie met de instellingen over de opbrengsten nodig is, zodat stagebureaus hierover goed geïnformeerd zijn.

4.4 Verenigbaarheid van functies

In 2021 heeft de RPO de verenigbaarheid van functies aan de orde gesteld en besloten hier nog eens aandacht voor te vragen en binnen de bestaande kaders richting aan te geven. Doel hiervan is om (ongewenste) stapeling van functies te voorkomen.

Met de introductie van de nieuwe praktijkopleiding is het aantal rollen dat kan worden uitgeoefend uitgebreid. Hierbij kan worden gedacht aan referaatbegeleiders, intervisiecoaches en

betrokkenen bij begeleidingsdagen. En ook stagebureaus hebben buiten de in de regelgeving vastgelegde functies, rollen gecreëerd binnen hun geledingen om goed uitvoering te kunnen geven aan de praktijkopleiding. Dat door meerdere personen meerdere rollen worden vervuld is daarbij onvermijdelijk en om aan al deze rollen via afzonderlijke regelgeving restricties te verbinden ondoenlijk en onwerkbaar.

Om dit enigszins in te kaderen heeft de RPO de volgende richtsnoeren vastgesteld en met de stagebureaus afgestemd:

1. Bij de keuze voor de uitoefening van meerdere functies binnen/die raken aan de praktijkopleiding stellen functionarissen in beginsel zelf vast dat de uitoefening van deze functies naast elkaar ze niet in de weg staat om onafhankelijke en objectieve beoordelingen uit te voeren. Hierbij handelen zij naar én in de geest van de bestaande regelgeving. Risico's spelen hier onder meer met betrekking tot zelftoetsing en vertrouwdsheid;
2. Het maximum aantal te vervullen functies binnen de keten besturen/controleren – beoordelen – begeleiden is in principe 3; uitzonderingen zijn mogelijk, mits nadrukkelijk aan de eerste voorwaarde is voldaan;
3. Functionarissen melden situaties (afhankelijk van hun rol bij ofwel RPO, ofwel Examencommissie ofwel Stagebestuur/installatiebestuur) waarbij hun onafhankelijkheid (mogelijk) in het geding is;
4. Bij twijfel, niet inhalen.

Het aantal functionarissen waarbij zich ongewenste stapeling van functies voordoet is vermoedelijk relatief beperkt, maar ze zijn er wel. De RPO heeft de stagebureaus verzocht om dit onderwerp binnen de eigen gelederen aan de orde te stellen en bij de aanstelling en evaluatie van functionarissen binnen de organisatie nadrukkelijk aan dit criterium te toetsen.

De verenigbaarheid van functies zal in 2022 daarbij als thema worden aangemerkt in het kwaliteitsbeleid van RPO en is als één van de toezichtscriteria in het toezichtkader opgenomen.

5. Regelgeving

5.1 Overstap- en overgangsregelingen

In 2021 heeft de RPO een hardheidsclausule vastgesteld voor trainees die als gevolg van de coronasituatie de deadline van afstuderen onder de oude eindtermen naar verwachting niet zouden halen. Een verzoek om hiervan gebruik te kunnen maken kon uitsluitend via en met steun van het stagebureau van de trainee worden ingediend.

Aan de stagebureaus is gevraagd om onder hun trainees te inventariseren wie, als gevolg van de pandemie en de maatregelen die zijn getroffen, niet vóór 1 september 2021 het examen zou kunnen afleggen, ervan uitgaande dat het reëel was dat de planning zou zijn gehaald als er geen sprake was geweest van een pandemie.

Uiteindelijk zijn vijf trainees door de stagebureaus hiervoor voorgedragen, waarbij de termijn om het examen onder de oude eindtermen te mogen afleggen is verlengd tot en met 31 december 2021.

Voor trainees die de deadline niet halen, maar wel een afgerond portfolio hebben, heeft de RPO een overgangsregeling vastgesteld. Trainees die na 1 september 2021 afstuderen, moeten weliswaar volledig voldoen aan de nieuwe eindtermen en de daarbij voorgeschreven op-

drachten- en urenverplichting, echter is de aanvullende rapportageverplichting zoveel mogelijk beperkt en kan zoveel mogelijk worden aangesloten bij wat een trainee reeds tijdens zijn praktijkopleiding heeft gedaan.

5.2 Klachten en bezwaren

In 2021 heeft de RPO zes bezwaarschriften ontvangen. Eén bezwaarschrift is nog in behandeling. De andere bezwaarschriften zijn afgehandeld door een hiervoor door de RPO aangewezen commissie, bestaande uit – afhankelijk van waar de klacht of het bezwaar betrekking op heeft - leden van RPO en/of Examencommissie met ondersteuning door het NBA bureau.

De bezwaren hadden viermaal betrekking op de beoordeling van het eindexamen, één keer was het bezwaar gericht tegen het niet meer op basis van de oude eindtermen kunnen afleggen van het examen ter afronding van de praktijkopleiding en de laatste betrof een bezwaar tegen het besluit van een stagebureau het verkortingsverzoek af te wijzen. Dit laatste bezwaarschrift is nog in behandeling. De overige bezwaarschriften zijn afgewezen.

5.3 Vrijstellingen

In de Verordening op de praktijkopleidingen is de mogelijkheid opgenomen om vrijstellingen te verlenen voor de praktijkopleiding, indien reeds een vergelijkbare praktijkopleiding is gevolgd. De vrijstellingsregeling stelt dat RPO voorwaarden kan verbinden aan het verlenen van vrijstellingen.

De RPO heeft naar aanleiding van een tweetal situaties besloten om voor AA accountants, die certificeringsbevoegd zijn én daarvoor een praktijkopleiding hebben gevolgd, een algemene mogelijkheid te creëren om vrijstellingen van de praktijkopleiding Assurance te krijgen.

Aan het verlenen van vrijstellingen op basis van de ‘oude’ AA praktijkopleiding zijn in ieder geval de volgende voorwaarden verbonden:

- Aantoonbaar hebben voldaan aan de uren eisen van CEA voor de oriëntatie Assurance (1.500 uren aan Assurancewerkzaamheden, waarvan tenminste 1.125 aan jaarrekening-controles);
- Afronden van de ICAIS-opdracht voor de oriëntatie Assurance;
- Afleggen van het Geïntegreerd slotexamen Assurance.

6. ICT omgeving

6.1 ELO

Voor de opbouw van hun portfolio's maken alle trainees gebruik van de ELO. Hierin wordt ook de voortgang bewaakt door de beheerders van de stagebureaus.

In 2021 is er een gebruikersbijeenkomst georganiseerd voor de stagebureaubeheerders van de ELO. Door het delen van ervaringen en afstemmen van wensen wordt beoogd de gebruikersvriendelijkheid te vergroten.

• In 2022 wordt het gebruikersoverleg ELO voor stagebureaubeheerders voortgezet. (6-a)

6.2 Managementinformatie

In 2021 is door de werkgroep PowerBI gewerkt aan betere afstemming van informatie. Er is gewerkt aan de datakwaliteit door de data gerichter te valideren en te herstellen in het bronstelsel. Dit heeft er toe geleid dat de slagingspercentages van de trainees in de overzichten een betrouwbaar beeld geven voor de stagebureaus.

Daarnaast zijn in twee brainstormsessies de wensen van stagebureaus met betrekking tot de dashboardfunctie van de managementinformatie opgehaald. Verschillende stagebureaus zijn hierbij betrokken.

7. Communicatie/ Informatie

Verbetering communicatie

In 2021 is in overleg met de afdeling Communicatie van de NBA een communicatieplan opgesteld ter verbetering van de communicatie en informatieverstrekking over de praktijkopleiding naar betrokkenen en toekomstige betrokkenen.

Communicatie vindt plaats volgens de onderstaande mediamix:

<i>Doelgroep</i>	<i>Info VO en hoger onderwijs</i>	<i>Nieuwsbrief</i>	<i>Website</i>	<i>Informatiegids</i>	<i>Community</i>	<i>Gesprekken</i>
Aankomende trainees	x			x		
Trainees		x	x	x	x	
Praktijkbegeleiders en beoordelaars		x	x	x	x	
Stagebureaus		x		x		x

Voortgezet onderwijs en hoger onderwijs

Vanwege een tekort aan accountants in Nederland is de doelstelling van de NBA om de instroom in de (praktijk)opleiding, en daarmee op termijn de instroom in het beroep, te vergroten. Er wordt daarom onder meer een Impact Challenge georganiseerd om het beroep en de opleiding tot accountant op een verfrissende wijze onder de aandacht te brengen bij bovenbouw HAVO en VWO scholieren en bij Hbo- en WO-studenten (1^e en 2^e jaars). Daarnaast wordt aan 3e en 4e jaarstudenten (bachelor) op Hbo's en universiteiten voorlichting over de praktijkopleiding gegeven.

In 2022 staat wordt een nieuwe Challenge georganiseerd en zal er bijzondere aandacht zijn voor communicatie richting universitaire Accountancy studenten.

Nieuwsbrief en website

Trainees en functionarissen worden via de nieuwsbrief en de website op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen in de praktijkopleiding en die de praktijkopleiding raken. Er is in 2021 gewerkt aan een meer aantrekkelijke nieuwsbrief met beeld en terugkerende rubrieken en verbetering van de informatie op de website.

In 2021 zijn twee nieuwsbrieven verschenen, eind april en half oktober, waarin onder andere aandacht is besteed aan:

- Evaluatie vernieuwde praktijkopleiding
- Wat te doen bij mogelijke deficiëntie theorie Gedrag, Ethiek en Besluitvorming
- De overgang naar Startbekwame Accountant
- Deadline afstuderen onder oude eindtermen

- Informatie over examinering
- Hulp bij het formuleren van dilemma's tijdens de praktijkopleiding en de dilemmApp
- NBA Community Platform

Informatiegidsen en examenwijzer

De informatiegidsen en examenwijzer worden in 2022 geactualiseerd en in het Engels vertaald.

Community voor young professionals

Het Community Platform van de NBA kan worden ingezet als platform voor de stakeholders van de NBA. Naast onderlinge communicatie is het platform gericht op het oprichten van groepen en communities waarin samengewerkt kan worden aan projecten of kennisproducten, waarin kan worden gediscussieerd over bepaalde thema's of waar onderling kennis kan worden uitgewisseld. In 2021 is een onderzoek onder trainees gedaan, waarbij ook is nagegaan waaraan zij behoefte zouden hebben binnen een community. Deze bevindingen zullen meegenomen worden in de in het voorjaar van 2022 op te richten community voor young professionals. Het streven is om na een jaar 400 actieve leden te hebben.

• In 2022 wordt in nauwe samenwerking met de communicatie-afdeling verder invulling gegeven aan het communicatieplan, met als voornaamste doelen het verbeteren van de informatieverstrekking en communicatie en het promoten van de aantrekkelijkheid van het accountantsberoep en de (praktijk)opleiding. (7-a)

8. Terugblik op Planning & Controlcyclus 2021

In 2021 is er veel aandacht geweest voor het herijken van het Kwaliteitsbeleid van de RPO. Daarbij zijn bestaande geïntegreerde trajecten geëvalueerd en is er een nieuwe gestart. Deze trajecten zijn, tezamen met de onderdelen van de praktijkopleiding die buiten de stagebureaus kunnen worden aangeboden, in het herziene kwaliteitsbeleid opgenomen.

Verder is ingezet op verbetering van de communicatie: regelmatig heeft afstemming met stagebureaus en examinatoren plaatsgevonden, de nieuwsbrief is verbeterd, de nodige verbeteringen van de website staan op stapel en er worden voorbereidingen getroffen om het belangrijkste informatiemateriaal in het Engels te kunnen aanbieden.

Zoals verwacht had de deadline voor afstuderen onder de oude eindtermen van 1 september 2021 een sterke stijging van het aantal examens tot gevolg. Alle trainees die het examen wilden afleggen en aan de voorwaarden daarvoor voldeden, zijn hierin gefaciliteerd.

Er is binnen de RPO in 2021 vaak gesproken over de toekomst van de praktijkopleiding, met als kernwoorden integratie, kwaliteit en duurzaamheid. Een en ander heeft mede geleid tot het gezamenlijke project van CEA en de RPO 'Stip aan de horizon'. Het plan van aanpak ligt klaar. 2022 wordt het jaar van de Stip.

9. Samenvatting activiteiten in 2022

De belangrijkste projecten en activiteiten in 2022 zijn (in willekeurige volgorde):

- Project Stip aan de horizon in samenwerking met CEA;
- Monitoring geïntegreerde trajecten en een integrale aanpak van het kwaliteitsbeleid;
- De aanwijzing van nieuwe toezichthouders;
- Verder verbeteren van managementinformatie;
- Communicatie met stakeholders.

Bijlage: cijfers praktijkopleidingen

1a. Aantallen trainees per stagebureaucluster op 31 december 2021

Stagebureau	RA oude eindtermen	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen	AA-controle oude eindtermen	AA Accountancy MKB			AA Assurance	RA	AA	Totaal per stagebureaucluster
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap				
Big 4	3	1700	1648	52	0	0	48	46	2	0	1703	48	1751
Overig openbaar	0	328	320	8	0	0	134	128	6	0	328	134	462
Overheid	0	94	87	7	0	0	0	0	0	0	94	0	94
Verzamelde stagebureaus	2	516	496	20	1	0	675	651	24	5	518	681	1199
Trainees zonder stagebureau	2	67	66	1	0	0	4	4	0	0	69	4	73
Totaal	7	2705	2617	88	1	0	861	829	32	5	2712	867	3579
<i>Totaal 2020</i>	<i>429</i>	<i>2538</i>	<i>2474</i>	<i>64</i>	<i>118</i>	<i>35</i>	<i>858</i>	<i>788</i>	<i>70</i>	<i>4</i>	<i>2967</i>	<i>1015</i>	<i>3982</i>

1b. (ter vergelijking) Aantallen trainees per stagebureaucluster op 31 december 2020

Stagebureau	RA oude eindtermen	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen	AA-controle oude eindtermen	AA Accountancy MKB			AA Assurance	RA	AA	Totaal per stagebureaucluster
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap				
Totaal Big 4	245	1711	1667	44	2	3	61	54	7	0	1956	66	2022
Overig openbaar	39	320	309	11	14	1	136	124	12	0	359	151	510
Overheid	12	60	57	3	1	3	0	0	0	0	72	4	76
Verzamelde stagebureaus	120	422	415	6	100	28	659	608	51	4	542	791	1333
Trainees zonder stagebureau	13	25	25	0	1	0	2	2	0	0	38	3	41
Totaal	429	2538	2474	64	118	35	858	788	70	4	2967	1015	3982
<i>Totaal 2019</i>	<i>1113</i>	<i>2006</i>	<i>1994</i>	<i>12</i>	<i>246</i>	<i>59</i>	<i>790</i>	<i>669</i>	<i>121</i>	<i>4</i>	<i>3119</i>	<i>1097</i>	<i>4216</i>

2. Inschrijvingen 2017-2021

Jaar	Inschrijvingen RA Assurance	Inschrijvingen AA Accountancy-MKB	Inschrijvingen AA Assurance	Totaal
2017	771	381	-	1152
2018	601	148	2	751
2019	691	199	2	892
2020	718	192	0	910
2021	670	224	1	895

3a. Afgestudeerde, gezakte en gestopte trainees t/m 31 december 2021

	RA oude eindtermen	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen	AA-controle oude eindtermen	AA Accountancy MKB			RA	AA	Totaal
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap			
Afgestudeerd	345	401	396	5	59	23	154	126	28	746	236	982
Onvoldoende examens	126	81	79	2	16	2	65	52	13	207	83	290
<i>Totaal aantal examens</i>	<i>471</i>	<i>482</i>	<i>475</i>	<i>7</i>	<i>75</i>	<i>25</i>	<i>219</i>	<i>178</i>	<i>41</i>	<i>953</i>	<i>319</i>	<i>1272</i>
Gestopt	72	101			59		61			173	120	293

Slagingspercentage totaal: 77,2% (RA 78,3%, AA 74%)

Slagingspercentage RA oud (geïntegreerd slotexamen): 73,2%

Slagingspercentage RA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 83,1%

Slagingspercentage AA oud (examen 'oude stijl'): 82,0%

Slagingspercentage AA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 70,3%

3b. (ter vergelijking) Afgestudeerde, gezakte en gestopte trainees t/m 31 december 2020

	RA oude eindtermen	RA Assurance			AA-MKB breed oude eindtermen	AA-controle oude eindtermen	AA Accountancy MKB			RA	AA	Totaal
		Totaal	Start	Overstap			Totaal	Start	Overstap			
Afgestudeerd	448	135	135	0	70	16	71	31	40	583	157	740
Onvoldoende examens	136	21	21	0	27	2	35	13	22	157	64	221
<i>Totaal aantal examens</i>	<i>584</i>	<i>156</i>	<i>156</i>	<i>0</i>	<i>97</i>	<i>18</i>	<i>106</i>	<i>44</i>	<i>62</i>	<i>740</i>	<i>221</i>	<i>961</i>
Gestopt	121	77			44		43			198	87	285

Slagingspercentage totaal: 77% (RA 78,8%, AA 71%)

Slagingspercentage RA oud (geïntegreerd slotexamen): 76,7%

Slagingspercentage RA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 86,5%

Slagingspercentage AA oud (examen 'oude stijl'): 74,8%

Slagingspercentage AA nieuw (geïntegreerd slotexamen): 67%

4. Gemiddelde duur van de praktijkopleiding 2017-2021

2017	5,21 jaar
2018	5,14 jaar
2019	4,96 jaar
2020	4,53 jaar
2021	4,59 jaar